Ilmastolain mukainen vuosikertomus

Kuuleminen liikenne- ja viestintävaliokunnassa 26.9.2019

Magnus Cederlöf/ympäristöministeriö

Ilmastolain mukaan valtioneuvosto toimittaa kerran vuodessa ilmastovuosikertomuksen eduskuntaan. Tarkkaa ajankohtaa ei ole säädetty laissa mutta luontevaksi ajankohdaksi osoittautui alkukesä, jolloin käytettävissä oli mahdollisimman tuoreet päästötiedot. Tällä aikataululla voidaan raportoida lopulliset päästötiedot kahden vuoden takaa ja pikaennakkotiedot edellisen vuoden päästöistä. Vuosikertomuksen laadinnasta vastaa ympäristöministeriö yhteistyössä muiden asian kannalta keskeisten ministeriöiden kanssa. Tänä vuonna julkaistu vuosikertomus on ensimmäinen laatuaan.

Ilmastovuosikertomuksen tarkoituksena on raportoida taakanjakosektorin (päästökaupan ulkopuoliset sektorit) päästökehityksestä sekä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaan (KAISU) sisältyvien päästövähennystavoitteiden saavuttamisesta. Ensimmäinen KAISU valmistui vuonna 2017 ja hyväksyttiin eduskunnassa maaliskuussa 2018. Ilmastolain soveltamisalan rajauksen seurauksena ilmastovuosikertomus ei sisällä päästökauppa- ja maankäyttösektoreita koskevia tietoja.

Taakanjakosektorin kokonaispäästökehityksen lisäksi tarkastellaan myös sektorikohtaista päästökehitystä. Niistä liikenne on keskeinen koko taakanjakosektorin päästökehityksen kannalta. Joka toinen vuosi ilmastovuosikertomuksessa raportoidaan politiikkatoimien toteutumista koskevat tiedot. Arvioinnin kohteena ovat myös KAISU:un sisältyvät poikkileikkaavat toimet, jotka koskevat kulutusta, kuntien ja alueiden ilmastotoimia sekä julkisia hankintoja. Lisäksi vähintään kerran vaalikaudessa raportoidaan sopeutumissuunnitelman toimien riittävyydestä.

Annetussa ensimmäisessä kertomuksessa arvioidaan, että nykytoimilla todennäköisesti voidaan saavuttaa kauden 2013-2020 päästövähennystavoite hyödyntäen taakanjakoasetukseen sisältyvää ajallista joustoa, joka mahdollistaa yksiköiden siirrot vuosien välillä. KAISU:n mukaiset suunnitellut toimet ovat lähtökohtaisesti myös riittäviä seuraavan jakson 2021-2030 tavoitteen kannalta. Nykyiset taakanjakosektorin tavoitteet perustuvat EU-lainsäädäntöön, jonka mukaisesti Suomen tulee vähentää päästöjä 16 % vuoteen 2020 ja 39 % vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoteen 2005.

Ilmastopolitiikan toimeenpanoa on seurattava tiiviisti ja jatkuvasti on arvioitava mahdollisten lisätoimien tarvetta. Esimerkiksi liikennesektorin päästökehitys viime vuosina indikoi, että sektorilla tullaan tarvitsemaan tehokkaita lisätoimia 2030 tavoitteen saavuttamiseksi. Kesällä annettu ilmastovuosikertomus sisältää politiikkatoimien tarkemman tarkastelun. Myös ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja siihen liittyvät toimet ovat esillä vuosikertomuksessa tällä keralla.